

Bekkur: 10. bekkur

Námsgrein: Íslenska

Kennarar: Daníella H. Gísladóttir og Hjálmar Benónýsson

Nemendur: 40

Tímafjöldi: 6 stundir

Góð kunnátta í móðurmáli er meginundirstaða staðgóðrar menntunar. Lestur er stór hluti af móðurmálskennslu. Hann er undirstaða í öllu námi og öflugt tæki nemenda til að afla sér þekkingar. Tjáning í ræðu og riti er ein af nauðsynlegum forsendum þátttöku í samfélaginu. Íslenskukennslu er í meginatriðum skipt upp í fjóra flokka: talað mál og hlustun, lestur og bókmenntir, ritun og málfræði. Í Lýðræðisþjóðfélagi er mikilvægt að geta tekið virkan þátt í ýmis konar umræðum, hlustað af athygli og skilið og greint þær upplýsingar sem fyrir augum og eyrum ber. Í 10. bekk er áhersla lögð á að nemendur þjálfist í að geta flutt mál sitt af öryggi, með og án stafrænna miðla og beiti við það m.a. viðeigandi áherslum og jafnvel leikrænni tjáningu. Kröfur samfélagsins til lestrarfærni hafa breyst mikið á undanförunum árum. Mikilvægt er að nemendur hafi náð góðum lestrarhraða en ekki síður að þeir hafi góðan lesskilning og séu gagnrýnir á þann texta sem lesinn er. Leitast er við að auka leshraða, lesskilning, almennan lestraráhuga og þekkingu á íslenskum bókmenntaarfi með lestri margs konar bókmenntaverka og ritaðra texta. Lestur og ritun tengjast óhjákvæmilega. Til þess að nemendur geti mætt kröfum samfélagsins um að geta tjáð sig skriflega í námi, starfi, félagslífi og einkalífi þurfa þeir bæði að beina sjónum sínum að sjálfum textanum og efni hans. Gæta skal að skipulagi, málsniði, stíl, einnig tæknilegum atriðum eins og skrift, stafsetningu, uppsetningu og frágangi. Í ritunarverkefnum er lögð áhersla á að nemendur setji efni sitt skýrt og skipulega fram með ýmsum hætti. Nemendur rita fyrir ólíka hópa í mismunandi tilgangi, allt frá frjálsri ritun í skipulagðar ritgerðir s.s. kjörbóka- og heimildaritgerðir. Nemendur þurfa bæði að geta sett efni sitt fram skriflega og með stafrænum miðlum. Í málfræði nýta nemendur þá þekkingu sem þeir hafa þegar öðlast í yngri bekkjum og byggja ofan á hana. Markmið málfræðikennslunnar er að gera nemendur viðræðuhæfa um mál og málfar, gera þá að betri málnotendum og glæða áhuga þeirra á tungumáli sínu.

Í töflunni hér fyrir neðan má sjá þau hæfniviðmið sem unnið er eftir, hvaða kennsluhættir eru viðhafðir og hvernig námið er metið. Í lotum í Mentor og í forritinu OneNote er að finna nánari lýsingar á tilhögun þeirra viðfangsefna sem nemendur fást við.

Komið er til móts við mismunandi þarfir nemenda með ýmsum hætti. Þeir sem þurfa aukna námsaðstoð vinna samkvæmt einstaklingsáætlunum eða námskrám sem umsjónar- eða faggreinakennari setur upp í samráði við foreldra. Það sama á við um þá nemendur sem geta tekist á við flóknari eða viðameiri viðfangsefni.

Áherslur:

Í íslenskunámi í 10. bekk er mikil áhersla lögð á að nemendur sýni sjálfstæði og beri ábyrgð á eigin námi og er sú færni m.a. þjálfuð með því að þeir skipuleggja sjálfir yndislestur og skráningar í lestrardagbók. Unnið verður að því að nemendur öðlist meiri færni í lestri, lesskilningi og málvitund með fjölbreyttum viðfangsefnum. Í því sambandi verður mikið unnið með ný og gömul ljóð með það að markmiði að auka lesskilning nemenda og efla færni þeirra í að nota ýmis bókmennta- og bragfræðihugtök. Auk þess verður sérstaklega hugað að tjáningu og miðlun með ýmis konar framsagnarverkefnum. Nemendur í 10. bekk nota spjaldtölvur í námi sínu og munu möguleikar hennar vera nýttir sem frekast getur. Mun það efla nemendur í nýtingu miðla og auðvelda þjálfun í því að leita upplýsinga og meta gildi þeirra. Kennt verður í lotum þar sem fengist er við eitt meginviðfangsefni í afmarkaðan tíma. Í upphafi lotu fá nemendur yfirlit yfir markmið hennar, verkefnalýsingu og skipulag.

Námsflokkar:	Hæfniviðmið	Kennsluhættir	Námsmat
Talað mál, hlustun og áhorf	<p>Nemandi getur:</p> <ul style="list-style-type: none"> flutt mál sitt skýrt og áheyrilega og hefur tileinkað sér viðeigandi talhraða og fas, gert sér grein fyrir gildi góðrar framsagnar og nýtir leiðbeiningar um framsögn, m.a. um áherslur, tónfall og fas til að halda athygli áheyrenda, nýtt aðferðir sem hann hefur lært til þess að taka þátt í samvinnu, samræðum og rökræðum, tjáð skoðanir sínar og rökstutt þær með þeim miðli sem hentar, hlustað, tekið eftir og nýtt sér upplýsingar í töluðu máli til fróðleiks og skemmtunar, einnig notið myndefnis, upplestrar, leikins efnis og tónlistar og 	<ul style="list-style-type: none"> Nemendur æfa framsögn með ýmsum hætti. Einnig kynna þeir bæði einstaklings- og samvinnuverkefni og mega nýta til þess þá miðla sem þeim hentar. Nemendur lesa upp ljóð og/eða stutta texta og fá leiðbeiningar um vandaðan upplestur. Nemendur hlusta á upplestur á texta og svara spurningum. Eftir hlustun og/eða lestur skáldsagna, smásagna og ljóða eða áhorf á kvikmyndir eða annað myndefni fara fram umræður þar sem nemendur eru hvattir til þess að tjá skoðanir sínar á efninu og ræða mismunandi hliðar málsins. Verkefnamappa þar sem nemendur vinna margvísleg verkefni s.s. ljóða- 	<ul style="list-style-type: none"> Upplestur á ljóðum og textum. Hlustunarpróf Stuttmynd úr Gísla sögu

	<p>myndað skoðun á viðkomandi efni,</p> <ul style="list-style-type: none"> • nýtt sér fjölmiðla, svo sem útlarp, sjónvarp, kvikmyndir og rafrænt efni og tekið afstöðu til þess sem þar er birt, • átt góð samskipti þar sem hann gætir að máli, hlustun, tillitssemi, virðingu og kurteisi, 	<p>ljóðskáldakynningu, auglýsingar og fl..</p>	
<p>Lestur og bókmenntir</p>	<ul style="list-style-type: none"> • lesið almenna texta af öryggi og með góðum skilningi, lagt mat á þá og túlkað, • skilið mikilvægi þess að geta lesið og eftt eigið læsi og beitt mismunandi aðferðum við lestur, • greint og skilið aðalatriði og aukaatriði í margs konar texta og glöggvað sig á tengslum efnisatriða, • gert sér grein fyrir eðli og einkennum margvíslegra textategunda og gert öðrum grein fyrir því, • lesið, túlkað, metið og fjallað um fjölbreyttar íslenskar og erlendar bókmenntir og gert sér grein fyrir gildi bókmennta, • beitt grunnhugtökum í bókmenntafræði og kannast við myndmál og algengustu tákn og stílbrögð, • notað algeng hugtök í bragfræði í umfjöllun um bundið mál og óbundið, lesið og túlkað ljóð af ýmsum toga og frá ýmsum tímum, • leitað og aflað sér heimilda úr ýmsum gagnagrunnum og lagt mat á gildi og trúverðugleika ritaðs máls, svo sem fjölmiðla- og 	<ul style="list-style-type: none"> • Allir nemendur eru prófaðir í lesfimi í upphafi skólaárs. Þeir nemendur sem ekki hafa náð 140 réttum orðum á mínútu býðst að lesa upphátt í skólanum og munu kennari, nemandi og foreldrar/forráðamenn skipuleggja þjálfun og setja markmið. • Nemendur lesa jafnt og þétt í frjálslestrarbókum yfir allt skólaárið heima og á lestrarstundum í skólanum. Nemendur skrá upplýsingar um bókina og efni hennar. Við það þurfa þeir að þekkja og beita nokkrum grunnhugtökum í bókmenntafræði. • Nemendur lesa fjórar mismunandi skáldsögur á skólaárinu: Vertu ósýnilegur, Gísla sögu, glæpasögu að eigin vali og Mýrina. Grunnhugtökum í bókmenntafræði er beitt í umræðum og verkefnavinnu. • Nemendur kynna sér helstu bókmenntastefnur 18.-20. aldar. • Lesnar verða smásögur, fréttir, ýmis textabrot o.fl. til þess að þjálfa lestur og lesskilning. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lesfimispróf eru lögð fyrir í september, janúar og maí. Niðurstöður eru birtar á Mentor. • Lestrarviðmið við lok 10. bekkjar eru 180 - 210 orð á mínútu. • Nemendur halda lestrardagbók jafnt og þétt allan veturinn. • Heimildaritgerð úr bókinni „Vertu ósýnilegur“. • Kaflapróf og tímaritun úr Gísla sögu. • Próf og tímaritun úr Mýrinni. • Lesskilningspróf eru bæði lögð fyrir á haust- og vorönn.

	<p>margmiðlunarefnis, og tekið gagnrýna afstöðu til þess,</p> <ul style="list-style-type: none"> • unnið úr tölulegum og myndrænum upplýsingum, túlkað þær, tengt saman efni sem sett er fram á ólíkan hátt og nýtt sér, • valið sér lesefni til gagns og ánægju og komið fram sem sjálfstæður lesandi sem gerir sér grein fyrir gildi þess að lesa, • sett sér markmið í námi og unnið eftir þeim. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nemendur lesa ýmis konar ljóð og þjálfast samhliða því í að beita algengum hugtökum í bókmennta- og bragfræði. • Verkefnamappa þar sem nemendur vinna margvísleg verkefni s.s. ljóða- ljóðskáldakynningu, auglýsingar og fl.. 	
<p>Ritun</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Skrifað skýrt og greinilega og beitt ritvinnslu af öryggi, notað orðabækur og önnur hjálpargögn, gengið frá texta, vísað til heimilda og skráð þær, • beitt skipulegum vinnubrögðum í að móta málgreinar og efnisgreinar, • tjáð hugmyndir sínar og skoðanir og fært rök fyrir þeim í rituðu máli, samið texta frá eigin brjósti og er óhræddur við að beita ríkulegu tungutaki í skapandi ritun, • beitt reglum um réttiritun. Hefur náð góðu valdi á stafsetningu og gerir sér grein fyrir að rétt stafsetning er virðing við mál, texta og lesanda, • valið og skrifað mismunandi textagerðir sem hæfa viðkomandi verki og beitt mismunandi orðaforða og málsniði við hæfi, • skrifað rafrænan texta og tengt texta, mynd og hljóð eftir því sem við á, gerir sér grein fyrir lesanda og miðar samningu við hann, 	<ul style="list-style-type: none"> • Nemendur skila ritunarverkefnum reglulega með mismunandi áherslum varðandi reglur í ritun og uppsetningu þeirra. • Heimildaritgerð þar sem nemendur þjálfast í uppsetningu ritunar. • Verkefnamappa þar sem nemendur vinna margvísleg verkefni s.s. ljóða- ljóðskáldakynningu, auglýsingar og fl.. 	<ul style="list-style-type: none"> • Heimildaritgerð. • Ritunarverkefni yfir skólaárið. • Tímaritun úr Gísla sögu. • Tímaritun úr Mýrinni. • Stafsetningarpróf.

	<ul style="list-style-type: none"> • tekið leiðsögn og uppbyggilegri gagnrýni á jákvæðan hátt, • tekið upplýsta afstöðu til gagna og upplýsinga, dregið ályktanir og gefið þeim merkingu, • sýnt ábyrgð í meðferð upplýsinga og heimilda. 		
Málfræði	<ul style="list-style-type: none"> • beitt helstu málfræðihugtökum í umræðu um notkun málsins og þróun þess, • valið orð í tali og ritun í samræmi við málsnið, gert sér grein fyrir mikilvægi þess að rækta orðaforðann og nýtt reglur um orðmyndun og einingar orða við ritun, • flett upp í handbókum, orðasöfnum, orðabönkum og nýtt sér málfræðilegar upplýsingar sem þar er að finna, • áttað sig á beygingarlegum og merkingarlegum einkennum orðflokka og gert sér grein fyrir hlutverki þeirra í eigin texta og annarra, • notað fleyg orð, algeng orðtök, málshætti og föst orðasambönd til að auðga mál sitt og gerir sér grein fyrir þýðingu lestrar, ekki síst bókmennta, í þessu skyni, • gert sér grein fyrir mismunandi málnotkun og málsniði eftir efni og tilefni, • áttað sig á skyldleika íslensku við önnur mál og að tungumál, þar á meðal íslenska, breytast sífellt, • áttað sig á og beitt sköpunarmætti tungumálsins og nýtt það meðal annars við ritun, tal, við 	<ul style="list-style-type: none"> • Nemendur öðlist færni í fallorðum, óbeygjanlegum orðum, sagnorðum, hljóðbreytingum, setningafræði, merkingarfræði, orðmyndun, hljóðfræði og ýmsu þessu tengt. Þetta verður unnið með ýmsum verkefnum bæði einstaklings- og hópaverkefnum. • Nemendur þjálfast í stafsetningu með æfingum og ritunarverkefnum. 	<ul style="list-style-type: none"> • Málfræðipróf úr einkennum og hlutverkum orðflokka.

	<p>nýyrðasmíð, í orðaleikjum og skáldskap,</p> <ul style="list-style-type: none"> • gert sér grein fyrir mikilvægi góðrar færni í máli, ábyrgð sinni við að bæta mál sitt og getur nýtt þekkingu sína í íslenskri málfræði við nám í erlendum tungumálum, • gert sér grein fyrir styrkleikum sínum og hvernig hægt sé að nýta þá í námi, 		
--	--	--	--

Námsgögn:

Málfræðihefti frá kennara

Gullvör

Málvisir

Vertu ósýnilegur

Gísla saga

Mýrin

Tvískinna

Mér er í mun

Logar

Ýmis ljóð, smásögur og blaðagreinar

Ýmis önnur verkefni frá kennara